

Et hippokratisk skrift: Om europæere og asiater

5 Den græske læge Hippokrates (ca. 460 f.Kr.-ca. 370 f.Kr.) opnåede stor berømmelse og ansås for lægekunstens fader. En række skrifter blev i eftertiden tilskrevet ham, bl.a. skriftet "Om luft, vand og steder", som nedenstående uddrag stammer fra.

Hvad angår fejhed og kujonagtighed blandt Asiens folk, er hovedårsagen til, at asiaterne er mindre krigeriske og af mildere sind end europæerne, årstidernes beskaffenhed, idet de ikke undergår nogen store forandringer hverken i varme eller kulde eller lignende, men er ensartede. Der indtræffer derfor ingen psykiske rystelser eller kraftige legemlige forandringer, som i højere grad end monoton ensformighed er egnet til at hærde sindet og indgyde det vild lidenskab. De lever derimod bestandigt i samme tilstand. Det er alle former for forandring, der vækker menneskets forstand og ikke tillader det at henfalde i sløvhed. Af disse grunde mener jeg, at asiaterne er svage. Deres styreformere bidrager også hertil, idet størstedelen af Asien er underlagt kongedømme. Hvor mennesker ikke er deres egne herrer eller uafhængige, men andres slaver, stræber de ikke efter militær dygtighed, men efter ikke at fremstå som krigeriske. For de risici, de løber, er ikke de samme. Undersætter kan blive tvunget til militærtjeneste, møje og død til gavn for deres herrer og blive adskilt fra hustruer, børn og venner. Alle ædle og mandige gerninger tjener blot til at forherlige og ophøje deres herrer, mens den høst, de selv indkasserer, er fare og død. Dertil kommer, at sådanne menneskers land nødvendigvis må lægges øde både på grund af fjenderne og på grund af indbyggernes dovenskab. Selv om der fødes et menneske, som af natur er tappert og energisk, vil dets sindelag således blive forandret af styreformens. Herpå kan jeg give et klart bevis. Alle Asiens indbyggere, hvad enten de er grækere eller barbarer, som ikke regeres af despoter, men er selvstændige og nyder frugterne af deres eget arbejde, er de mest krigeriske af alle. For det er for deres egen skyld, de løber risici, og det er i egen person, de modtager belønningen for deres tapperhed såvel som straffen for deres fejhed. Man vil også finde, at asiaterne indbyrdes adskiller sig, idet nogle er bedre og andre mere kujonagtige; disse forskelle skyldes, som jeg tidligere har sagt, årstidernes forandringer. Således forholder det sig med Asien. [...]

30 [Efter at have beskrevet skytherne fortsætter teksten:] Europas øvrige folk adskiller sig fra hinanden både i højde og i legemsbygning på grund af årstidernes forandringer, som er voldsomme og hyppige. Der forekommer stærk hede, strenge vintre, rigelige regnskyl og derpå lange tørkeperioder samt vinde, som fremkalder mange og forskelligartede forandringer. Disse forandringer må nødvendigvis påvirke forplantningen ved sædens koagulering, idet denne proces ikke kan være den samme om sommeren som om vinteren, ej heller i regn og i tørke. Af denne grund mener jeg, at europæernes legemsbygning varierer mere end asiaters, og de adskiller sig endog meget fra hinanden i højde inden for den samme by, eftersom fordærvelse i sædens koagulering forekommer hyppigere, hvor årstidernes forandringer er mange og skiftende, end hvor de er ensartede og jævne. Det samme gælder deres sindelag; vildskab, for uselskabelighed og kampånd forekommer i en sådan konstitution. Hyppig ophidselse af sindet fremkalder vildhed og udletter selskabelighed og mildhed i karakteren; og derfor mener jeg, at Europas indbyggere er mere modige end Asiens. Et klima, der altid er det samme, frembringer dovenskab, men et omskifteligt klima kræver anstrengelser både af legeme og sind; og af hvile og lediggang

opstår fejhed, mens mod udspringer af anstrengelse og møje. Af denne grund er Europas indbyggere mere modige end asiaterne, og dette skyldes også deres styreformer, idet de ikke lever under konger, som asiaterne gør; for hvor mennesker styres af konger, dér må de være meget feje, som jeg tidligere har anført. Deres sjæle er nemlig gjort til slaver, og de vil hverken villigt eller let udsætte sig for farer for at fremme en andens magt. Men frie mennesker, som løber risici for egen skyld og ikke for andres, er villige og ivrige efter at gå farerne i møde, for de nyder selv sejren og dens belønning. Styreformerne bidrager således i høj grad til dannelsen af mod. Sådan forholder det sig i al almindelighed i Europa og Asien.

10

De aeribus, kap. 16 og 23. Oversættelse efter W. H. S. Jones: *Hippocrates with an English Translation*, Cambridge, Mass. (1948) og F. Adams: *The Genuine Works of Hippocrates*, London (1849)